

Seat No. : _____

NH-113
December-2015
B.A., Sem.-III
CC-201 : Sanskrit

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

Instructions : Figures on right indicate marks.

(2) પ્રશ્નપત્રમાં દર્શાવેલ પ્રશ્નનો જ ક્રમાંક ઉત્તરવહીમાં લખવો.

Mention the options attempted clearly.

1. (A) પુષ્પદન્તના જીવન વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો.

10

Write a detailed note on life of પુષ્પદન્ત:.

અથવા/OR

શિવમહિમ્ન સ્તોત્રમાં નિરૂપિત શિવનો મહિમા વર્ણવો.

Describe the glory of Shiva as delineated in શિવમહિમ્ન: સ્તોત્રમ્ ।

(B) બાવાનુવાદ કરો : (ગમે તે એક)

4

Explain : (any **one**)

(i) ત્રયી સાંખ્યં યોગ: પશુપતિમતં વૈષ્ણવમિતિ

પ્રથિન્નૈ પ્રસ્થાને પરમિદમદ: પથ્યમિતિ ચ ।

રુચીનાં વૈચિત્ર્યાહજુકુટિલનાનાપથજુષાં

નૃણામેકો ગમ્યસ્ત્વમસિ પયસામર્ણવ ઇવ ।।

(ii) મહોક્ષ: ખટ્વાઙ્ગં પરશુરજિનં ભસ્મ ફણિન:

કપાલં ચેતીયત્તવ વરદ તન્ત્રોપકરણમ્ ।

સુરાસ્તાં તામૃદ્ધિં દધતિ તુ ભવદ્ભ્રૂપ્રણિહિતાં

ન હિ સ્વાત્મારામં વિષયમૃગતૃષ્ણા ભ્રમયતિ ।।

2. (A) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે)

10

Write a short notes : (any **two**)

- (1) શિવમહિમ્ન સ્તોત્રમાં કવિનો વિનય.
Modesty of poet in શિવમહિમ્ન: સ્તોત્રમ્ ।
- (2) સ્તોત્રકાવ્યનો ઉદ્દેશ
Objective of સ્તોત્રકાવ્યમ્ ।
- (3) શિવમહિમ્ન સ્તોત્રના પઠનનું ફળ
Result of reading શિવમહિમ્ન: સ્તોત્રમ્ ।
- (4) શિવમહિમ્ન સ્તોત્રનું મંગલાચરણ કે પ્રસ્તાવના.
Inception or preface of શિવમહિમ્ન: સ્તોત્રમ્ ।

(B) ભાવાનુવાદ કરો : (ગમે તે એક)

4

Explain : (any **one**)

- (1) રથઃ ક્ષોણી યન્તા શતધૃતિરગેન્દ્રો ધનુરથો
રથાહ્લો ચન્દ્રાર્કો રથચરણપાણિઃ શર ઇતિ ।
દિધક્ષોસ્તે કોઽયં ત્રિપુરતૃણમાડમ્બરવિધિ-
વિધેયૈઃ ક્રીડન્ત્યો ન ખલુ પરતન્ત્રાઃ પ્રભુધિયઃ ॥
- (2) સ્મશાનેષ્વાક્રીડા સ્મરહર પિશાચાઃ સહચરા
શ્ચિતાભસ્માલેપઃ સ્વગપિ નૃકરોટીપરિકરઃ ।
અમઙ્ગલ્યં શીલં તવ ભવતુ નામૈવમખિલં
તથાપિ સ્મર્તૃણાં વરદ પરમં મઙ્ગલમસિ ॥

3. (A) ‘શિવમહિમ્ન સ્તોત્ર’નું સ્તોત્રકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

10

Evaluate ‘શિવમહિમ્ન: સ્તોત્રમ્’ as સ્તોત્રકાવ્યમ્ ।

અથવા/OR

‘શિવમહિમ્ન સ્તોત્ર’ના આધારે અષ્ટમૂર્તિ શિવનું નિરૂપણ કરો.

Delineate ‘અષ્ટમૂર્તિ: શિવ:’ on the basis of શિવમહિમ્ન: સ્તોત્રમ્ ।

(B) ભાવાનુવાદ કરો : (ગમે તે એક)

4

Explain : (any **one**)

- (1) ત્વમર્કસ્ત્વં સોમસ્ત્વમસિ પવનસ્ત્વં હુતવહ-
સ્ત્વમાપસ્ત્વં વ્યોમ ત્વમુ ધરણિરાત્મા ત્વમિતિ ચ ।
પરિચ્છિન્નામેવં ત્વયિ પરિણિતા વિભ્રતુ ગિરં
ન વિમિસ્તત્ તત્ત્વં વયમિહ તુ યત્ત્વં ન ભવસિ ॥

- (2) असितगिरिसमं स्यात्कज्जलं सिन्धुपात्रे
सुरतरुवरशाखा लेखिनी पत्रयुर्वी ।
लिखति यदि गृहीत्वा शारदा सर्वकालं
तदपि तव गुणानामीश पारं न याति ।।

4. સ્તોત્રકાવ્યનો ઉદ્દગમ અને વિકાસ ચર્ચો.

14

Discuss the origin and development of સ્તોત્રકાવ્યમ્ ।

અથવા/OR

શિવમહિમ્ન સ્તોત્રમાં વ્યક્ત થયેલો કવિનો ભક્તિભાવ.

Devotion of the poet expressed in શિવમહિમ્ન: સ્તોત્રમ્ ।

5. (A) ખાલી જગ્યા પૂરો :

8

Fill in the blanks :

- (1) 'શિવમહિમ્ન સ્તોત્રમ્' ના રચયિતા _____ છે.
(કાલિદાસ, પુષ્પદન્ત, બાણ)
- (2) શિવમહિમ્ન સ્તોત્રમ્માં મોટેભાગે _____ છંદનો પ્રયોગ છે.
(અનુષ્ટુભ્, શિખરિણી, મન્દાકાન્તા)
- (3) શિવમહિમાને ન જાણનારની સ્તુતિ _____ કહેવાય.
(અપૂર્ણ, આકર્ષક, સુંદર)
- (4) શિવના ગુણગાનથી કવિ તેમની વાણીને _____ બનાવે છે.
(સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, પવિત્ર)
- (5) શિવમહિમ્ન: સ્તોત્રમ્નું બીજું નામ _____ સ્તોત્ર છે.
(મધુર, ધૂર્જરી, વિજય)
- (6) _____ મંત્રથી ઉત્તમ કોઈ મંત્ર નથી.
(અઘોર, અમોઘ, આમોઘ)
- (7) કવિએ શિવમહિમ્ન સ્તોત્રને _____ પૂજા કહી છે.
(વાદ્ગમયી, પુષ્પમયી, શ્રદ્ધામયી)
- (8) રાવણે શિવભક્તિ _____ થી કરી હતી.
(કમળ, નેત્રકમળ, મસ્તક કમળ)

(B) એક વાક્યમાં જવાબ આપો :

6

Answer in **one** sentence :

- (1) વેદોની વાણી કેવી છે ?
 - (2) પુષ્પદન્ત કેવા સ્તુતિ કરનારને નિર્દોષ માને છે ?
 - (3) શિવ ઐશ્વર્ય કેવું છે ?
 - (4) જડ બુદ્ધિવાળા લોકો શું બોલે છે ?
 - (5) શિવના જીવનનિર્વાહના સાધનો કયા છે ?
 - (6) યજ્ઞાદિનું ફળ કોની આરાધના વિના મળતું નથી ?
-